

dersom man kan finde noget Middel derimod, kan det være meget rigtigt at benytte det; men jeg veed ikke, hvorledes man skulde finde det; der er ei heller Nogen, der har anvist et saadant Middel. Man maae jo have Fangerne eet Sted, og man maae have dem samlet, thi man kan dog ikke fordele dem rundt omkring i Landets Sogne, sætte dem under Opsigt og lade dem der arbejde. Man maae derfor tage Concurrencens Betydning for hele Landet i Betragtning, og naar man har gjort det, vil man komme til at sige til sig selv: Denne Concurrence er saa ubetydelig, at den ikke er værd at tale om. Siger man: Ja, men den falder paa en enkelt Commune og den falder tungt paa den, saa vise man, hvorledes man kan undgaae dette, men man maae ikke, saaledes som fleet er, overvurdere den Betydning, som denne Concurrence har for den enkelte Commune. Med Hensyn til den ærede Rigsdagsmand for Horsens (Lindahl) vil jeg tillade mig at gjøre opmærksom paa, at Arbeidskraften i Fængslet der tidligere har været benyttet af private Entreprenører.

Schytte: Jeg skal være meget enig med den høitærede Minister og den ærede Rigsdagsmand for Holbæk Amts 2den Valgkreds (Tscherning) deri, at det ikke er let tænkeligt, at der skulde kunne findes en Entreprenør, der vilde indlade sig paa at anvende Straffeanstaltens Arbeidskraft til en Virksomhed, som kunde komme i umiddelbar Collision med Haandværksdriften i Almindelighed, thi ogsaa jeg antager, at det ikke let vil være muligt at finde en Entreprenør, der var i Besiddelse af den Mængde af tekniske Kundskaber og Færdigheder, som maatte høre til, naar han skulde beskæftige et saadant Antal Personer paa en forskelligartet Maade i den Grad, som maatte være nødvendig, medens mange andre mere lønnende Virksomheder staae ham aabne. Jeg troer derfor, at en Entreprenør, som Staten kunde være tjent med, maatte i sin egen Interesse stræbe hen til at rette sin Virksomhed paa at faae Genhede i Bestyrelsen og Genhede i Driften,

som ved en saa omfattende Virksomhed som den, her er Tale om, er absolut fornøden. Umiddelbart er det jo dog bekjendt, at der er indkommet Adresser i den Anledning, navnlig fra Kjøbenhavn og Horsens, og at det af disse Adresser fremgaaer, at der er en Frygt tilstede, den være nu begrundet eller ikke, baade hos Haandværksstanden og Industribivende, og uagtet jeg ikke troer, at der vil findes en Entreprenør, der ved at overtage Fabrikationen vil gjøre dem betydelig Skade, saa kan det dog ikke nægtes, at vedkommende Entreprenør mere eller mindre vil komme i Collision med Haandværksdriften, hvoriblandt den ærede Rigsdagsmand for Holbæk Amts 2den Valgkreds (Tscherning) nævnte Bæverne og flere andre. Det maa fremdeles indrømmes, at de Begunstigelses og Lettelser, som den vedkommende eventuelle Entreprenør erholder ved f. Ex. at faae frit Locale, en Capital forstudsvis paa meget moderate Vilkaar, billig Arbeidskraft o. s. v., vil stille ham gunstig. Jeg troer, at den høitærede Minister har Ret i, at det vil være let at skaffe en Capital af dette Omfang tilstede, selv til en Rente, som langt overstiger baade det Afdrag og den Rente tilfammen, som den paagjældende Entreprenør skal erlægge, nemlig 6 pCt. Det er vistnok kun sjældent eller aldrig Tilfældet, at man til Foretagender af entreprenant Natur her i Landet vil kunne faae Capitaler til 6 pCt.; i Almindelighed maa man betale høiere Rente, men det maa og antages, at Entrepriserne i Almindelighed kunne bære dem. Jeg hører mig forøvrigt paa ingen Maade imod, at de nævnte Begunstigelses tilstaaes Entreprenøren, thi jeg skal villig erkjende, at Staten bør komme en saadan Entreprenør imøde; han er, som jeg før sagde, ikke let at finde, da det er ikke Enhvers Leilighed at besatte sig med en Entreprise af dette Omfang og Beskaffenhed, om man havde Gode og Kræfter dertil, ligesom det forøvrigt jo heller ikke er nogen behagelig Beskæftigelse at bane og oplære de Folk, hvormed han skal have at gjøre, saaledes at de kunne beskæftiges under den Virksomhed, han etablerer i Anstalten.